

Er 1 mrd dollar nok til å gjenreise Chile? Innlegg på Laksedagene i Trondheim

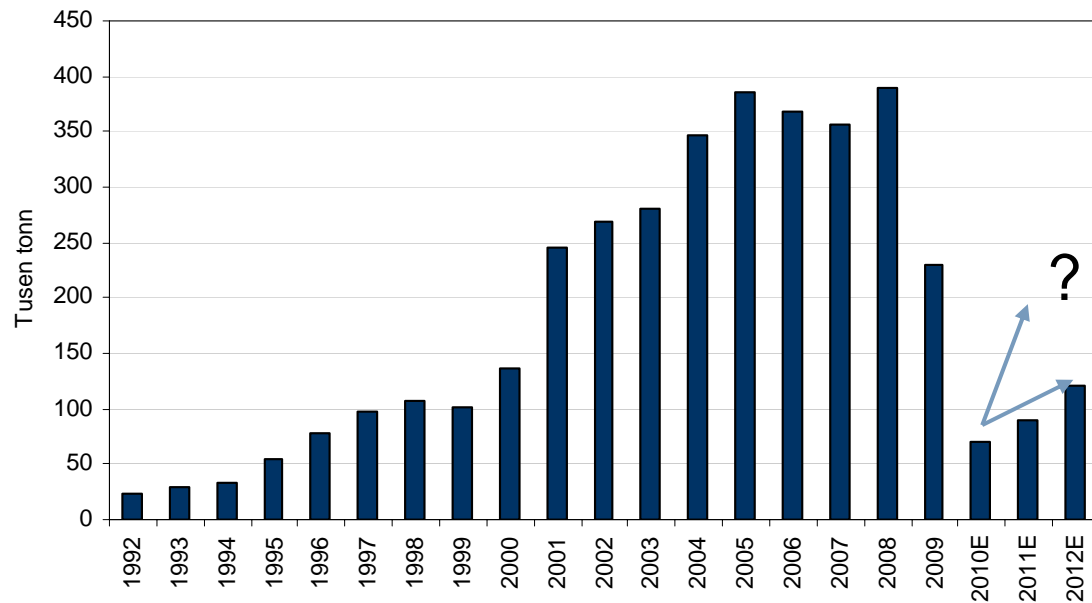

Kolbjørn Giskeødegård
19. januar 2010

Markets

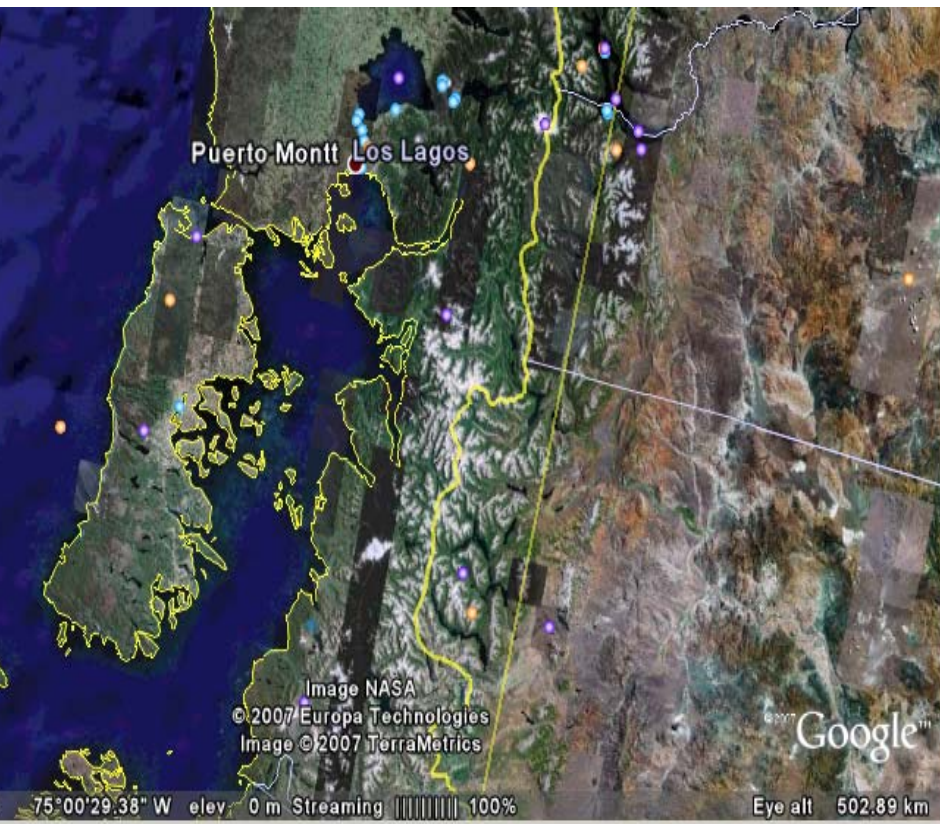
Chile – ”Nightmare on Elm street”

- **Fantastisk vekst 2000-2005**
- **Fall etter 2005 pga**
  - Luseproblemer
  - Økt dødelighet
  - ILA utbrudd fra 2007
- **Toppnotering i 2008 kunstig høy produksjon pga masseslakt**
- **Total kollaps 2009-10**
- **Hva gikk galt og hva vil det koste å komme tilbake?**

Kilde: Kontali/Nordea (est.)

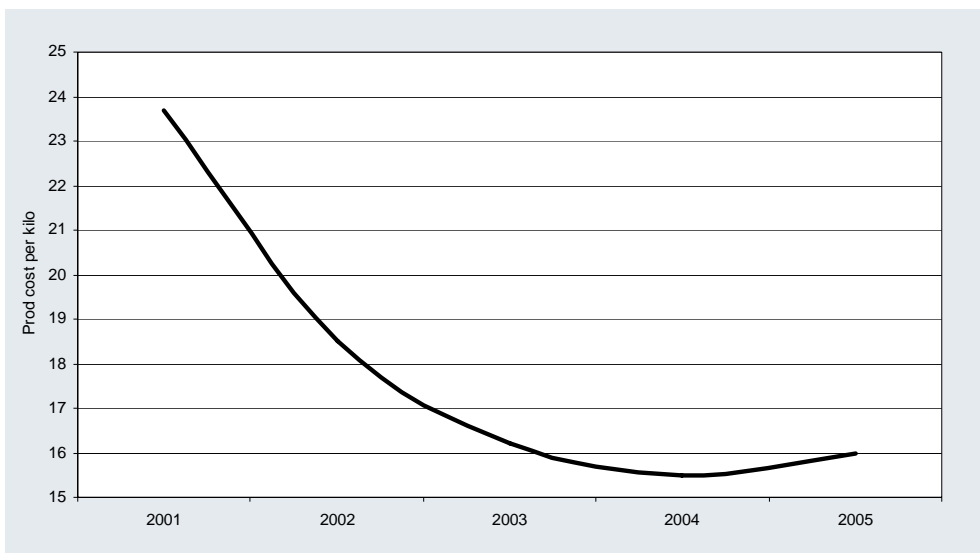
1. Rask vekst – sterk konsentrasjon

- **Laks, ørret og coho; samlet produksjonsvolum på høyde med Norge på et område tilsvarende Hitra-Rørвик**
- **Selskapenes lokaliteter sterkt innvevd i hverandre, ineffektiv drift og stor risiko**
  - Det blir som landbruket i Norge før utskiftinga på 1800 tallet....

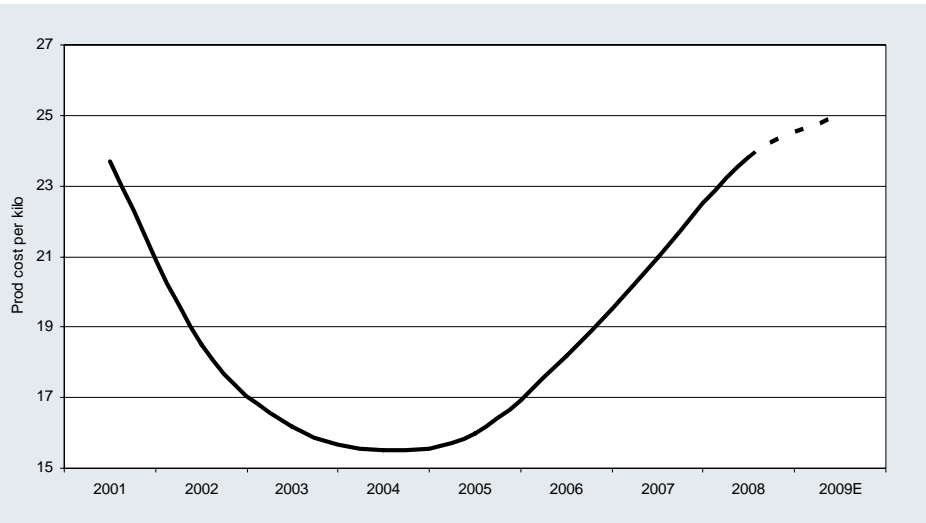
2 a. Effektiv drift – kortsiktig

Kilde: Kontali/Nordea (est.)

- **Sterk økning av produksjon => skalafordeler**
- **Effektiv smoltproduksjon, der nesten all chilensk settefisk produseres i 2 innsjøer**
- **Men så slår naturen tilbake...**

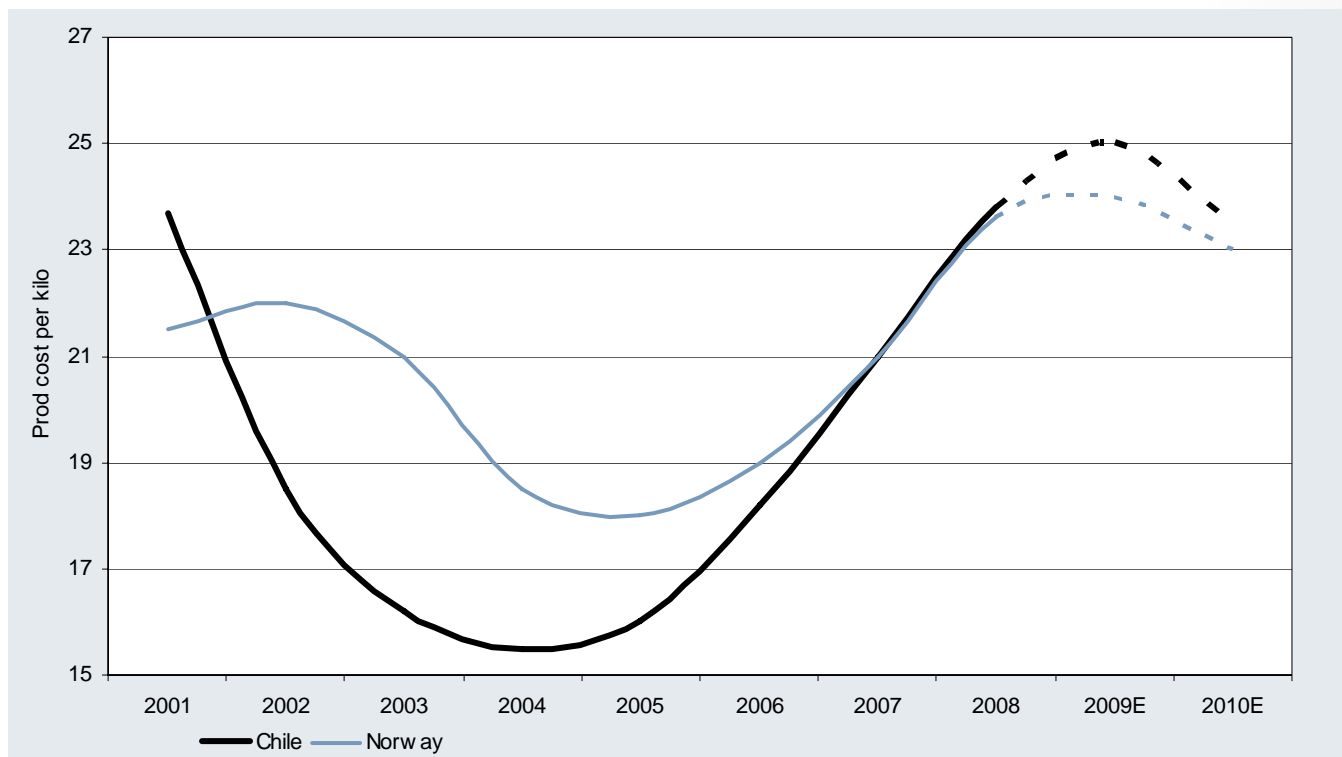
2 b. Ineffektiv drift – langsiktig

Kilde: Kontali/Nordea (est.)

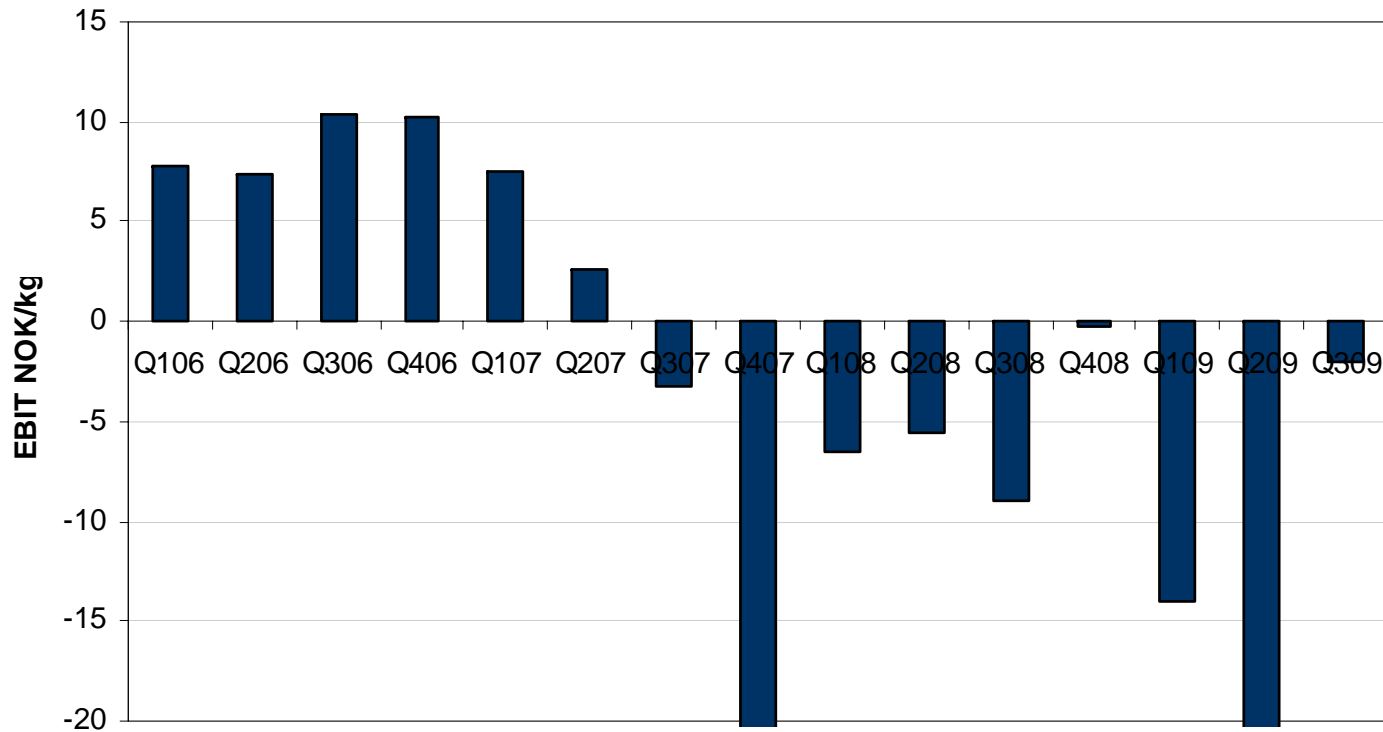
- **Naturen slår tilbake**
- **Lusetall viser dramatisk økning, så dramatisk at det får 2009 situasjonen i Norge til å fremstå som lusefri i forhold**
- **Sykdomsutbrudd og dramatisk økning i dødelighet**
- **Kombinasjon av å måtte ta ut fisk med høy kost (lav vekt) og selge billig pga størrelse => dramatisk effekt på marginer**

Dramatisk forverring i relativ konkurransekraft

Kilde: Kontali/Nordea (est.)

3. Katastrofen er et faktum – også i regnskapene...

Kilde: Marine Harvest

Marine Harvest's rapporterte EBIT marginer
Chile/USA for perioden 2006-2009

Røde lamper

- Rask vekst
- Betydelig risiko i settefiskproduksjon
- Tetthet i matfiskfasen
- Slakting på mærkanten/ventemærder
- Åpne brønnbåter
- Vanskelig å treffe effektive tiltak uten samordning

Nytt regime

- **Stamfisk /rogn: Avlsprogram for nasjonal rognproduksjon**
- **Settefisk: Lukka anlegg på land**
- **Matfisk:**
  - Spredning sørover
  - Soneinndeling og koordinering av utsett, avlusning, høstning, brakklegging
- **Slakting:**
  - Forbud mot ventemærder
  - Behov for lukket brønnbåtføring for å unngå smitte

Nytt regime

- **Infrastruktur – ”Best practice” tilnærming:**
  - ”Bush teknologi” fra Canada for å drive oppdrett i områder uten infrastruktur
  - Brønnbåt reguleringer fra Skottland; kun lukkede brønnbåter
  - Spredningstankegang og utstyr/teknologi/knowhow fra Norge
  - ”Etter katastrofen” erfaringer fra Færøyene
- **Prod.kost vil øke opp mot norsk nivå**
- **Varige komparative chilenske fortrinn**
  - Raskere vekst pga gunstig sjøtemperaturer
  - Lavere lønninger (i den grad det betyr så mye gitt norsk automatisering)

Hva vil dette koste?

- **Biomasse opp fra 30.000 til 330.000 tonn, arbeidskapital:**

– Matfisk	300.000.000 kilo á 13 kroner:	3,900 mill
– <u>Fordringer</u>	10 mrd kr med 1,5-2 måneders kreditt	<u>1.500 mill</u>
– <u>Sum arbeidskapital</u>		<u>5.400 mill</u>

- **Investeringer:**

– 8 brønnbåter/ bløggebåter á NOK 200 mill	1,600 mill
– 12 settefiskanlegg (100 mill settefisk á kr 15,-)	1,500 mill
– <u>Slakteri etc i nye regioner</u>	<u>500 mill</u>
– <u>Total "cap.ex."</u>	<u>3,600 mill</u>

● <u>Total kapital</u>	<u>9,000 mill.NOK</u>
	<u>1,600 mill.USD</u>

Chile behøver like mye et paradigmeskifte* som kapital

- Å reise 1,5-2 mrd USD til å gjenoppbygge chilensk lakseindustri er ingen utopi i dagens kapitalmarked, gitt prospekt for lønnsomhet.
- Men det må en grunnleggende kulturendring til
  - Bort fra hierarkisk kommandostruktur
  - Flytte makt og beslutningsmyndighet ned på mærdkanten
    - Må øke kompetanse, status, lønn
  - Må ha operatører som har eierskap til driften
- 3 K' er for gjenreisning:
  - Kapital
  - Kultur
  - Know-how (best practice)

* *Et paradigmeskifte er et systematisk skifte i måte å tenke på som er av betydelig størrelse og rekkevidde.*

Disclaimer

Nordea Markets er navnet på Markets-avdelingene i Nordea Bank Norge ASA, Nordea Bank AB (publ), Nordea Bank Finland Plc og Nordea Bank Danmark A/S.

Opplysningene her er bare for diskusjonsformål og for bruk av mottakere som materialet er rettet mot. Opplysningene er utarbeidet av og gjenspeiler Nordea Markets nåværende vurdering. Dette dokumentet er ikke en utfyllende beskrivelse av produktet eller dets risiki. Det gis ingen garanti for at opplysningene er nøyaktig eller komplette.

Opplysningene er ikke ment å være og er ingen råd om investering og skal heller ikke ses på som et tilbud eller en oppfordring til kjøp eller salg av et finansielt instrument. Opplysningene her tar ikke høyde for mottakerens økonomiske situasjon eller investeringsbehov. Det må alltid innhentes relevante og profesjonelle råd før man tar en investerings- eller kredittbeslutning. Tidligere resultater gir ingen garanti for fremtidige resultater.

Nordea Markets er ikke og skal ikke ses på som rådgiver for så vidt angår juridiske, skattemessige, regnskapsmessige eller lovbestemte forhold i et rettsområde.

Dette dokumentet skal ikke gjengis, distribueres eller offentliggjøres uten skriftlig forhåndsgodkjenning av Nordea Markets.